

GEARWURKINGSSKOALLE DE PÔLLE 2 | 8635 MD BOAZUM
FOAR BASISÛNDERWIIS 0515-521800 | INFO@DUBELSPAN.NL
BOAZUM - DEARSUM WWW.DUBELSPAN.NL

protocol pesten

INHOUD

1.	Beleid tegen pesten	3
2.	Achtergrondinformatie	5
2.1	Wat verstaan wij onder pesten?	5
2.2	Kenmerken van de pester	6
2.3	Kenmerken van de gepeste	7
2.4	Signalen, die wijzen op pestgedrag	7
2.5	Ruzie	8
3.	Het voorkomen van pestgedrag	9
4.	handelen in pestsituaties	11
5.	In de groep	12
6.	Maatregelen	13
7.	Verbeteringsplannen	14
8.	Bijlagen	
	Bijlage 1: Groepsregels	
	Bijlage 2: Ik heb de pest aan pesten	

1. **Beleid tegen pesten**

Als basisschool willen wij een afspiegeling zijn van de totale maatschappij waarin wij leven. Een maatschappij die democratisch is, waarin mensen voor hun mening mogen en durven uitkomen, en elkaars mening en ideeën kunnen respecteren. Het grote belang van het kunnen en willen leven in een maatschappij waarin niet gediscrimineerd wordt op basis van geloofsovertuiging, culturele achtergronden, nationaliteit, of op welke wijze dan ook staat ook in het basisonderwijs voorop.

Het is van groot belang, dat de kinderen zich op onze school thuis voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is. Een dergelijke werksfeer, ook wel pedagogisch klimaat genoemd, vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en een positieve ontwikkeling van de kinderen. Belangrijk kenmerk binnen dit pedagogisch klimaat is dus een kindvriendelijke onderwijsleeromgeving, waarbij een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij de kinderen de grondslag vormt.

Binnen de school doen zich buitengewoon veel situaties voor waarin kinderen zich heel kwetsbaar opstellen binnen de leerlinggroep of bijvoorbeeld bij het spelen op het plein. Situaties, die gemakkelijk kunnen leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie en je achtergesteld of zelfs genegeerd voelen. Dergelijke situaties leiden gemakkelijk tot pestgedrag. Er wordt een slachtoffer gezocht en gevonden. Er worden nog wat meelopers geronseld, en de basis voor een langdurige peestsituatie, met alle negatieve gevolgen van dien is gelegd. Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen, dat zich voordoet bij zowel kinderen als bij volwassenen. Pestgedrag in en rondom onze school belemmert de voortgang van het onderwijsleerproces, doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed; het doet ook absoluut inbreuk op onze visie, dat wij in onze school een veilige en kindvriendelijke onderwijsleeromgeving willen nastreven. En hoe kunnen kinderen, die hun onzekerheid en frustraties door middel van pestgedrag uiten, en tot een vast gedragspatroon maken, later als volwassenen op een respectvolle manier met andere mensen in de maatschappij omgaan?

Met behulp van dit beleid willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar ook pestgedrag voorkomen door dit gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken.

Naast de nodige basisinformatie voor de leerkrachten is ook een duidelijk plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd, en zijn overzichten van regels en afspraken ten aanzien van de omgang met elkaar opgenomen. Deze regels zijn in de groepen duidelijk zichtbaar opgehangen, en met de kinderen besproken. Bij de aanpak van gesignaleerd pestgedrag worden ook de ouders intensief betrokken, omdat pestgedrag zich niet alleen beperkt tot de school en omdat oorzaken van pestgedrag vaak ook buiten de school liggen.

Dit beleid tegen pesten is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- De leerkrachten kunnen het pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het pestprotocol vormt een plan van aanpak ten aanzien van:
 - Het voorkomen van pestgedrag
 - Het tijdig signaleren van pestgedrag
 - Het remediëren van pestgedrag
 - De samenwerking tussen ouders en school om pestgedrag te voorkomen en te remediëren

Wij willen met dit beleid als leerkrachten van onze school samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

2. Achtergrondinformatie

2.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen dat inhoudt dat leden van een groep om een bepaalde reden een soortgenoot mishandelen. Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een pestsituatie voortvloeien. Een overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN	PESTEN
<ul style="list-style-type: none">● Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.● Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.● Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').● Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.● Meestal één tegen één.● Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.	<ul style="list-style-type: none">● Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.● Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).● Ongelijke strijd. De onmachtsgedvoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgedvoelens van de pester.● De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.● Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.● Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

GEVOLGEN	GEVOLGEN
<ul style="list-style-type: none"> ● ‘Schaafwond’ of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Plagen wordt soms ook als prettig ervaren (‘Plagen is kusjes vragen’). ● De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd. ● Men blijft opgenomen in de groep. ● De groep lijdt er niet onder. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen. ● Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam. ● Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om ‘Bij de groep te horen’ wordt niet voldaan. ● De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaneïteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

2.2 Kenmerken van de pester

Een of meer van de volgende kenmerken vallen op bij kinderen die pesten:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imitteert graag agressief gedrag.
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is in de meeste gevallen minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest.

- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

2.3 Kenmerken van de gepeste

Een of meer van volgende kenmerken vallen op bij kinderen die gepest worden:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pester na te bootsen, maar faalt daarin.

2.4 Signalen die wijzen op pestgedrag

Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kan pesten al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Een of meer van de onderstaande signalen vallen vaak op bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg. Het kind zoekt redenen om niet naar school te moeten.

Een of meer van de onderstaande signalen vallen vaak op bij de pester:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pester.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pester is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

2.5 Ruzie

Ruzie is geen pesten. Ruzie kan wel de basis zijn van een beginnende peestsituatie. Bij een eerlijke ruzie zijn twee kinderen betrokken. En dat mogen er niet meer worden. Andere kinderen mogen geen partij trekken noch voor de één noch voor de ander. Wel moeten de ruziende en als gevolg daarvan soms vechtende kinderen meteen uit elkaar gehaald worden. Andere leeftijdsgenoten doen dat zelf, of/en ze waarschuwen meteen de leerkracht. Er volgt een afkoelperiode (dat kan zijn van een halfuurtje tot een dagdeel) waarna een gesprek volgt met beide partijen. Er worden afspraken gemaakt die er op gericht zijn problemen uit te praten en nieuwe ruzie te voorkomen. “Twa kibje twa skuld” zegt het Friese spreekwoord, daarom wordt na een ruzie geen straf gegeven. Houdt één van de kinderen zich niet aan de afspraak, dan moeten daar gevolgen aan vast zitten in de vorm van straf.

Bij een ruzie die is uitgesproken en waarbij duidelijke afspraken zijn gemaakt, herstelt de relatie zich weer, soms zelfs wonderlijk snel. Het komt ook voor dat kinderen langere tijd afstand van elkaar houden, op school en daarbuiten. Op een vaak natuurlijke wijze ontstaat later weer toenadering.

3. Het voorkomen van pestgedrag

Ter voorkoming van pestgedrag en ruzies zijn op onze school de volgende maatregelen genomen en wordt de volgende werkwijze gehanteerd.

a. Gesprekken

In kringgesprekken, en in de lessen ‘Sociaal-emotionele vorming’, wordt steeds op gepast niveau gericht aandacht besteed aan:

- De achtergronden van pestgedrag
- De structuren van pestsituaties
- De kenmerken van de gepeste
- De kenmerken van de pester
- De kenmerken van de volgelingen
- De gevolgen van het pestgedrag

Wij gebruiken daarvoor de methode “Kinderen en hun sociale talenten” (uitg. Kwintessens, Utrecht 2003). Daarnaast de methode levensbeschouwelijke vorming “Trefwoord” (uitg. SGO Hoevelaken, verschijnt periodiek) **Kanjertraining**

b. Bevordering wederzijds respect

Het bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling, met als uitgangspunt:

Alle mensen verschillen onderling, qua uiterlijk, qua persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten. Ieder mens heeft het recht om, ongeacht zijn uiterlijk, persoonlijke eigenschappen, vaardigheden en capaciteiten, ‘zichzelf’ te kunnen zijn, en als zodanig te worden gerespecteerd door zijn medemensen.

In het schoolplan en de schoolgids worden de uitgangspunten van het omgaan met elkaar beschreven.

c. Inzicht in pestgedrag

De leerkrachten hebben kennis en inzicht m.b.t. alle aspecten van pestgedrag, en zijn vaardig in het signaleren en remediëren van pestgedrag. Alle leerkrachten zijn in het bezit van dit beleid tegen pesten en handelen conform de hierin genoemde afspraken en stappen (zie de groepsmappen in alle groepen). De leerkrachten volgen 1x per 4 jaar bijscholing op het gebied van pesten en omgaan met elkaar.

d. Regels

In alle groepen worden de basisregels besproken en gehanteerd. We hebben 4 basisregels. Deze zijn de belangrijkste waarden op onze school, en uitgangspunt voor de omgang met elkaar:

1. Je toont respect voor elkaar
2. Je laat elkaar uitspreken
3. Je draagt zorg voor jouw spullen en die van een ander
4. Je probeert altijd je best te doen

Aanvullen met leefregels van de kanjertraining

De basisregels (basiswaarden) vormen de kapstok voor onze normen.

De normen bepalen gewenst gedrag. In hoofdstuk 5 worden de normen genoemd die wij in de groep hanteren.

e. Goed gedrag

Positief gedrag van leerlingen wordt bemoedigd, negatief gedrag wordt zodanig benoemd en afgekeurd.

f. Vorming

In alle groepen wordt wekelijks aandacht besteed aan sociaal emotionele vorming.

g. Monitoring

Er is een leerlingvolgsysteem sociaal emotionele ontwikkeling aanwezig op school dat inzicht biedt in de schoolbeleving van de leerling.

4. Handelen in peestsituaties

In situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

Waarschuwingsfase

De betreffende leerling wordt gewaarschuwd en de leerkracht bespreekt met de pester de gesignaleerde peestsituatie. Bij herhaling zijn er gevolgen voor zijn gedrag in de vorm van straf.

Handelingsfase

1. De peestsituatie wordt in een kringgesprek binnen de betreffende groep besproken.
2. De leerkracht maakt een schriftelijk verslag van de peestsituatie (feiten). Het verslag wordt bewaard in het leerling-dossier.
3. Er volgt een gesprek met de gepeste, de pester, en de volgelingen, buiten de groep, afzonderlijk. Deze gesprekken bieden de basis voor de oplossing van het pestprobleem. Er kan ook besloten worden om een vervolggesprek met de betrokkenen te voeren met hetzelfde doel oplossingen aan te dragen voor de probleemsituatie. Afspraken n.a.v. de gesprekken worden vastgelegd in het leerlingdossier.
4. De leerkracht meldt aan de ouders dat hun kind betrokken is bij een peestsituatie en informeert hen over de gemaakte afspraken om het probleem op te lossen. De peestsituatie wordt in de teamvergadering gemeld.
5. Het is belangrijk dat de afspraken gemonitord worden. Daarom worden 3 tot 4 weken lang wekelijks evaluatie gesprekken gevoerd met de betrokkenen. Het kan noodzakelijk zijn de eerste week na de gemaakte afspraken dagelijks korte gesprekken te voeren met één of meer betrokkenen. Steeds volgt korte verslaglegging.
6. In de onderbouwgroepen (groep 0, 1 en 2) ziet de handelingsfase er anders uit, gezien de leeftijd van de kinderen. De peestsituatie wordt besproken en een leerling kan bijvoorbeeld uit de kring worden geplaatst, of mag in een bepaalde werkhoeft niet meer meedoen.
7. De betrokken ouders krijgen achtergrondinformatie over pestgedrag en handreikingen met betrekking tot de aanpak van het pestgedrag
8. In die situaties waarin de remediëring van het pestgedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld.
9. Indien de leerkracht door bepaalde factoren of omstandigheden niet een duidelijke analyse van de peestsituatie kan maken en er geen duidelijkheid ontstaat over de rollen van de betrokkenen (pester, gepeste, volgelingen) wordt, na overleg met en toestemming van de ouders, gespecialiseerde hulp ingeschakeld om als onafhankelijke derde een duidelijke analyse te maken.

5. In de groep

Groepsregels

In onze groep respecteren wij elkaar. De 4 basisregels staan daar borg voor:

1. Je toont respect voor elkaar
2. Je laat elkaar uitspreken
3. Je draagt zorg voor jouw spullen en die van een ander
4. Je probeert altijd je best te doen

Aanvullen met Kanjerregels

Alle leerlingen kennen de 4 basisregels.

De vier basisregels zorgen voor gedrag dat voldoet aan de volgende normen:

- Fatsoenlijk en verzorgd taalgebruik.
- Elkaar niet kwetsen, kleineren, of pijn te doen.
- Elkaars bezittingen niet stelen, of stuk maken.
- Zorg dragen voor elkaar,
 - wij komen op voor wie gepest wordt.
 - wij komen op voor wie niet goed meekan.
 - wij komen op voor wie ziek is.
- Niemand buiten sluiten.
- Goed luisteren naar de mening van anderen.
- Ervoor zorgen, dat iedereen het naar de zin heeft.

In onze groep draagt iedereen zijn steentje bij:

- Wij ruimen samen onze klas op.
- Iedereen doet mee aan het kringgesprek.
- Wij komen op voor onze eigen mening.
- Bij elke klus helpen wij elkaar een handje.

***Wij maken samen graag plezier, maar nooit ten koste van een ander.
Ruzies of meningsverschillen worden uitgepraat, en niet uitgevochten.
Eerlijk duurt het langst: daar kiezen wij voor !!!***

6. Maatregelen

Indien de genoemde gedragsregels niet worden opgevolgd, worden de volgende maatregelen genomen.

1. Het leerlinggedrag wordt in een kringgesprek binnen de groep besproken (onder-, midden-, en bovenbouwgroepen), en er worden met de betrokken leerling(-en) afspraken gemaakt gericht op het verbeteren van het leerlinggedrag. Verbeterpunten worden vastgelegd en de leerkracht bespreekt deze met de leerling in voortgangsgesprekken.

2. Indien het niet opvolgen van de gedragsregels in de leerlinggroep structureel wordt, wordt gezamenlijk met de betrokken ouders en de betrokken leerlingen een plan van aanpak opgesteld en afspraken ten aanzien van het gedrag van de betrokken leerling(-en) gemaakt. Ook wordt het leerlinggedrag in de teamvergadering besproken.

Indien het een situatie betreft, waarin ook pestgedrag wordt gesignaleerd, wordt het stappenplan, zoals in hoofdstuk 4 beschreven, gehanteerd.

3. In die situaties, waarin de remediëring van het gesignaleerde gedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties ingeschakeld (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het gedragsprobleem).

Bijlage 1: Groepsregels

IN ONZE GROEP RESPECTEREN WIJ ELKAAR. WIJ DOEN DIT DOOR...

- ☺ Fatsoenlijk en verzorgd taalgebruik.
- ☺ Elkaar niet te kwetsen, te kleineren, of pijn te doen.
- ☺ Elkaars bezittingen niet te stelen, of stuk te maken.
- ☺ Zorg te dragen voor elkaar:
 - ☺ Wij komen op voor wie gepest wordt.
 - ☺ Wij komen op voor wie niet goed meekan.
 - ☺ Wij komen op voor wie ziek is.
- ☺ Niemand buiten te sluiten.
- ☺ Goed te luisteren naar de mening van anderen.
- ☺ Ervoor te zorgen, dat iedereen het naar de zin heeft.

IN ONZE GROEP DRAAGT IEDEREEN ZIJN STEENTJE BIJ...

- ☺ Wij ruimen samen onze klas op.
- ☺ Iedereen doet mee met het kringgesprek.
- ☺ Wij komen op voor onze eigen mening.
- ☺ Bij elke klus helpen wij elkaar een handje.

WIJ MAKEN SAMEN GRAAG PLEZIER, MAAR NOOIT TEN KOSTE VAN EEN ANDER.
RUZIES OF MENINGSVERSCHILLEN WORDEN UITGEPRAAT,
EN NIET UITGEVOCHTEN.
EERLIJK DUURT HET LANGST: DAAR KIEZEN WIJ VOOR !!!

Bijlage 2: Ik heb de pest aan pesten

PESTEN MAG NIET !!!

Pesten is andere kinderen lastig vallen, door te slaan, te schoppen of te schelden. Maar anderen uitlachen, bespotten en zelfs andere kinderen niet laten meespelen, is ook pesten. Het materiaal van andere kinderen met opzet beschadigen of dingen afpakken, is ook pesten. Op onze school doen wij dit niet.

WORD JE ZELF GEPEST ?

Vecht nooit terug, en scheld nooit terug. Probeer zelf een oplossing te vinden voor het probleem door er met anderen over te praten. Helpt dat niet, ga dan zo snel mogelijk naar je juffrouw of meester, en vertel eerlijk wat er is gebeurd.

ZIE JE PESTEN ?

Doe vooral niet mee. Meepesten is even erg als zelf pesten. Laat duidelijk zien, dat je het er niet mee eens bent dat er wordt gepest. Laat de gepeste leerling niet alleen, maar laat hem met jou meespelen.

Als de pester niet stopt met pesten, ga dan naar je juffrouw of meester.

BEN JE ZELF DE PESTER ?

Dan ben je fout! **STOP** onmiddellijk met pesten en maak het weer goed met degene die je hebt gepest. Geen mooie praatjes, maar het **ECHT** goed menen, zodat het pesten stopt.

SAMEN MET ALLE MEESTERS, JUFFROUWEN EN LEERLINGEN, DOEN WIJ ER ALLES AAN OM VAN ONZE SCHOOL EEN PESTVRIJE SCHOOL TE MAKEN EN ONZE SCHOOL PESTVRIJ TE HOUDEN.

Bijlage 3: Analyseformulier 'pestgedrag'

LEERLINGGROEP:	DATUM:
NAAM LEERLING (de pester):	
NAAM/NAMEN OVERIGE BETROKKENE(N): (gepeste, meeloper(s))	
KORTE BESCHRIJVING VAN DE PESTSITUATIE:	
ONDERNOMEN STAPPEN (gesprek pester + gepeste, etc.):	
GEMAAKTE AFSPRAKEN:	